

Perusterveydenhuollon yksikkö, yleislääketieteen tiimi

TOIMINTAKERTOMUS 2018

1. Yleislääketieteen tiimin tehtävät

Yleislääketieteen tiimi vastaa yhdessä Helsingin yliopiston yleislääketieteen ja perusterveydenhuollon osaston kanssa lääkärin jatkokoulutuksen koordinaatiosta erityisvastuualueella. Tiimi kuuluu HUSin perusterveydenhuollon yksikköön, jonka muita tehtäviä ovat mm. hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja terveydenhuoltolain määrittelemät toiminnot.

Helsingin yliopiston (HY), erityisvastuualueen kuntien ja HUSin keskinäisissä koulutus sopimuksissa HUSin perusterveydenhuollon (PTH) yksikön yleislääketieteen koulustustoiminnan tehtävät on määritelty seuraavasti:

- suunnitella, kehittää ja koordinoita yleislääketieteen perusopetusta terveyskeskuksissa
- kehittää ja koordinoita terveyskeskusten kanssa yleislääketieteen erityiskoulutusta (YEK) ja 9 kk mittaista eri erikoislääkäritutkintoihin kuuluvaa terveyskeskuskoulutusta, varmistaa koulutuksen laatua ja arvioida sen toimivuutta sekä kouluttaa näiden vaiheiden lääkäreiden terveyskeskuksissa toimivia ohjaajalääkäreitä
- järjestää koulutusta ym. vaiheita suorittaville lääkäreille
- kehittää ja koordinoita terveyskeskusten kanssa yleislääketieteen erikoislääkärinkoulutusta, varmistaa sen laatua ja arvioida sen toimivuutta sekä kouluttaa erikoistuvien lääkäreiden kouluttajalääkäreitä
- järjestää koulutusta yleislääketieteeseen erikoistuville lääkäreille
- kehittää ja toteuttaa tutkimus- ja kehittämissyhteistyötä terveyskeskusten kanssa sekä niiden ja HUSin välillä.

2. Rahoitus

Yleislääketieteen koulustustoiminta rahoitettiin sopimus pohjaisesti kuntien valtiolta saamista yleislääketieteen erityiskoulutusvaiheen, 9 kk terveyskeskusjakson ja erikoislääkärinkoulutuksen koulutuskorvauksista. Kuntien saama koulutuskorvaus oli 850 €/henkilö/kuukausi vuonna 2018.

Kunnilta laskutettiin yleislääketieteen koulustustoiminnan taloussuunnitelman mukaisesti 689 756,46 €. Lisäksi muita tuloja (mm. erikoistuvien seminaarien osallistumismaksut) oli yhteensä 34 648,84 €. Tarkistetut toimintakulut olivat 642 070,48 €, joten kunnille hyvitetiin yhteensä 82 334,82 €. Vuosien 2015, 2016 ja 2017 toimintakulut olivat vastaavasti 546 000, 562 092 ja 613 417 €

Kuntien aluehallintovirastolta hakemien koulutuskorvausten laskutusosuus oli 15,5 % vuonna 2018 (sopimus mahdollistaa laskutuksen 25 %:iin saakka).

3. Henkilöstö

Koulustustoimintaan osallistuivat seuraavat henkilöt:

Vakituisen henkilöstö:

- Yli lääkäri Johan Eriksson (sivuvirka, virkavapaalla 1.9.-30.11.2018, sijaisena dosentti Lena Thorn)
- Yli lääkäri Kaisu Pitkälä (sivuvirka)
- Koulutusyli lääkäri Arja Helin-Salmivaara
- Erikoissuunnittelija Maija Hartikainen (28.2.2018 saakka koulutus suunnittelija -nimikkeellä)

- Koulutussihteeri Sirpa Korpela (50 %)

Määräaikainen henkilöstö:

- Koulutusylilääkäri (100 % vakanssipohja jaettu seuraavien henkilöiden kesken)
 - Johanna Anttila-Bondestam (4,9 %)
 - Annika Franzén (20 %)
 - Kaija Hannula (5,1 %)
 - Merja Laine (50 %)
 - Anni Peura (20 %)
- Koulutussihteeri Mari Leppikangas (50 %, perusopetuksen asiat)

4. Koulutussopimukset

Koulutussopimus oli voimassa lähes kaikkien alueen kuntien kanssa. Mehiläisen Espoon keskuksen ja Matinkylän Omalääkärisi -asemien kanssa oli voimassa yleislääketieteen erikoislääkärikoulutuksen eriytyvää vaihetta koskeva sopimus, joka koski kahta erikoistumispaikkaa per asema.

Päijät-Häme liittyi HUSin erityisvastuualueeseen 1.1.2018. Teimme koulutuspaikkasopimukset Heinolan terveyskeskuksen ja Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän yleislääketieteen toimintojen kanssa pois lukien ulkoistetut terveysasemat.

Vuoden aikana viimeisteltiin uusi, entistä yksityiskohtaisempi koulutuspaikkasopimuksen pohja. Sitä on tarkoitus käyttää uusien kuntayhtymien ja muiden koulutuspaikkojen sopimuksissa.

5. Alueelliset koulutusylilääkärit

Alueelliset koulutusylilääkärit ovat koordinoineet oman alueensa YEK- ja runkokoulutusvaiheen lääkäreiden yhteistä koulutusta sekä yleislääketieteen erikoislääkärikoulutusta. He ovat verkostoineet ohjaaja- ja kouluttajalääkäreitä sekä tukeneet heidän toimintaansa. Alueelliset koulutusylilääkärit kokoontuivat vuonna 2018 viisi kertaa PTH-yksikön yleislääketieteen tiimin kutsumana: yksi kokous pidettiin Kalasataman terveys- ja hyvinvointiasemalla Helsingissä (kuva yllä) ja yksi Lappeenrannassa. Lisäksi yleislääketieteen tiimi muisti pitkäaikaisia koulutusylilääkäreitä: Leena Krooksia hänen eläkejuhlassaan 31.8.2018 sekä pestinsä päättävää Raimo Rissasta koulutusylilääkärikokouksessa 11.12.2018.

HUSin erityisvastuualueen kunnissa toimi kahdeksan alueellista koulutusylilääkärinä:

- Espoo-Kauniainen-Kirkkonummi: Satu-Maaria Walle (isäntäkuntana Espoo)
- Hyvinkää: Susanna Satuli-Autere
- Helsinki: Pirkko Saloekkilä
- Vantaa: Leena Krooks 30.9.2018 saakka ja sen jälkeen Merja Laine
- Itä-Uusimaa (Askola, Loviisa, Porvoo, Sipoo): Annika Franzen (isäntäkuntana Sipoo)
- Kotka: Raimo Rissanen
- Kouvola: Päivi Matsi
- Päijät-Häme (Heinola ja Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä PHHYKY: Leea Kallio (isäntäkuntana PHHYKY)
- Eksote: Johanna Tulonen-Tapio

Alueellisen koulutusylilääkärin vakanssin rahoituksesta puitesopimuksen kunta/kunnat hoitivat yhteistyössä 75 % ja loput 25 % kustannuksista maksoi HUSin perusterveydenhuollon yksikkö. Puitesopimuksesta laadittiin uusi pohja, jota on tarkoitus käyttää uusien kuntayhtymien kanssa solmittavissa sopimuksissa.

6. Kouluttajat ja ohjaajat

Yleislääketieteen tiimi on ylläpitänyt tietoja alueensa kouluttajista ja ohjaajista, heidän saamastaan valmennuksesta sekä kouluttaja- ja ohjaajaoikeuksista. Alueellamme toimi vuoden 2018 lopussa 124 erikoislääkärikouluttajaoikeuden haltijaa, jotka voivat toimia myös YEK-vaiheen ja 9 kk runkokoulutuksen terveyskeskusjakson lähiohjaajina. Lähiohjaajaoikeuksien haltijoita oli puolestaan 92. Yliopisto hyväksyy vain näiden ns. akkreditoitujen kouluttajien ja ohjaajien allekirjoittamat koulutustodistukset terveyskeskusjaksoilta.

Yleislääketieteen tiimi on kehittänyt ja koordinoitunut terveyskeskusten kanssa yleislääketieteen erityiskoulutusta ja yleislääketieteen erikoislääkärikoulutusta ylläpitämällä paikallisten ohjaaja- ja kouluttajalääkäreiden verkostoa sekä järjestänyt heille valmennusta ja muuta tukea (Liite viimeisellä sivulla).

Ohjaaja- ja kouluttajalääkäreille järjestettiin valmennusta seuraavasti:

- Orientoituminen ohjaukseen -valmennuspäivä pidettiin viidesti, kaksi päivää kevätlukukaudella ja kolme syyslukukaudella. Osallistujia oli yhteensä 36 (vuonna 2017: 21).
- Erikoislääkärilääkärikouluttajan valmennus koostui kahdesta yksipäiväisestä ja kahdesta kaksipäiväisestä lähiopetusjaksosta (välitehtävineen yht. 60 tuntia). Lukuvuosien 2017–2018 ja 2018–2019 valmennuksiin osallistui yhteensä 24 lääkärinä.
- Kouluttajavalmennuksen aikaisemmin suorittaneille ”konkareille” lokakuussa järjestettyyn kaksipäiväiseen koulutukseen Porvoon Sannäsissa osallistui 67 henkilöä (kuva alla) (vuonna 2017: 56). Koulutuksessa käsiteltiin rinnakkaissessioissa osaamisen arviointia, omaa lääkärin roolia, pedagogiikkaa, pelillisiä ohjauksen työvälineitä ja lisäksi järjestettiin työnohjaussessio. Yhteisissä sessioissa käsiteltiin erikoislääkärikoulutuksen ajankohtaisia asioita.

- Ohjaajille ja kouluttajille järjestettiin 26.4. ja 22.5.2018 kaksi samansisältöistä koulutuspäivää, joissa käsiteltiin yleislääketieteen ammatillisen jatkokoulutuksen ajankohtaisia asioita ja ammattien välistä yhteistyötä (aik. moniammatillisuus). Osallistujia oli näissä kahdessa päivässä yhteensä 153.
- Lisäksi järjestimme Päijät-Hämeen alueen ohjaajille ja kouluttajille tapaamisen Lahdessa 16.5.2018. Osallistujia oli 19. Tilaisuuden tarkoituksena oppia tuntemaan toinen toisiamme ja perehdyttää osallistujat HY:n yleislääketieteen ammatillisen jatkokoulutuksen työvälineisiin ja ohjeistuksiin.

6.1. Ohjausosaamisen etapit

Erikoislääkärikouluttajan ohjausosaamisen kehittymisen tueksi työstettiin Ohjausosaamisen etapit -työvälinettä. Se on analoginen erikoistuvan osaamisen karttumista kuvaavan Erikoistuvan etapit -välineen kanssa. Siinä määritellään yleislääketieteen alan ohjausosaaminen. Ohjaajan osaamisalueet ovat 1) toiminta kliinistä työtä tekevän yleislääketieteen erikoislääkäriin roolimallina, 2) erikoistujan kliinisen osaamisen tukeminen, 3) erikoistujan ammatillisen kasvun tukeminen, 4) reflektio- ja läsnäolotaito sekä 5) koulutuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi. Tarkoitus on, että kouluttaja voisi itsearviointiin lisäksi keskustella osaamisestaan ja sen kehittymisestä myös esimerkiksi kouluttajakollegan kanssa sekä saada palautetta jatko-opiskelijoilta.

Työvälinettä kehitettiin yleislääketieteen tiimissä sekä konkarikouluttajien tapaamisessa jo vuonna 2017. Keväällä 2018 työstimme yleislääketieteen tiimin ja kahden kokeneen erikoislääkärikouluttajan voimin ensimmäisen version työvälineestä. Tämän jälkeen sitä käsiteltiin koulutusyliopistojen kanssa kesän alussa. Joidenkin muutosten jälkeen seuraava versio oli työstettävänä konkarikouluttajien tapaamisessa syksyllä 2018. Viimeistelimme työvälineen yleislääketieteen tiimissä ja se julkaistaan syksyllä 2019.

6.2. "Game of training"

Ohjausosaamisen edistämiseksi kehitimme yhteistyössä työterveyshuollon asiantuntijan kanssa vuosina 2017-2018 lautapelin, jonka tavoitteena on laajentaa edistyneiden erikoislääkärikouluttajien osaamista tilanteissa, joissa erikoistuja on erikoistumisensa suhteen vaikeuksissa. Pelin formaatti on saatu [Walesista](#). Peli oli mukana konkarien tapaamisen työnohjauspajassa. Pelistä on tarkoitus painottaa vuoden 2019 aikana omat kappaleet yleislääketieteen tiimin lisäksi ainakin koulutusyliopistojen koulutukselle.

6.3. Karuselli

Karuselli on kouluttajien ja ohjaajien käyttöön tarkoitettu Moodlen kurssialue, joka sisältää tutortuntien tai muiden ryhmäkoulutusten aineistoja ja suunnittelumatriiseja. Karuselli toimii yhteisöllisyyden ja vaihtovuoroisuuden periaatteella: luovutettuaan yhden tilaisuuden matriisiin

Karuselliin, luovuttaja saa käyttöoikeudet kaikkiin siellä julkaistuihin aineistoihin. Vuonna 2018 Karusellissa oli 35 käyttäjää ja parhaimmillaan 250 sivulatausta kuukaudessa.

6.4. Päätöksentekopeli

Laadimme vuonna 2016 lääkärin kliinistä päätöksentekoa edistävän pelin, jossa harjoitellaan tiukassa aika-paineessa päätöksentekoa sekä siihen liittyvää ääneen ajattelua ja arviointia sekä palautetta. Peliä esiteltiin ja sitä pelattiin 2018 Turussa yleislääketieteen opettajapäivillä, Duodecimin järjestämässä kouluttajien kesäkoulussa ja Yleislääkäripäivillä marraskuussa Helsingissä. Tuotimme peliin vuonna 2018 uuden kierroksen, eli neljä uutta tapausta (audiotiedostot ja potilaskertomukset). Pelin käyttöoikeuden on saanut 97 kouluttajaamme pelattuaan sitä ensin itse.

7. Yleislääketieteen erityiskoulutus ja erikoislääkärikoulutukseen sisältyvä 9 kk terveystieteiden jakso

Helsingin yliopistossa oli kirjoilla vuoden 2018 lopussa 1008 YEK-vaiheen suorittajaa. Yksikössä tarkastettiin 62 henkilön YEK-vaiheen suorittamista koskevaa hakemusta ja 156 henkilön runkokoulutusvaiheen 9 kk tk-jaksoa koskevaa hakemusta.

7.1. Sosiaaliturvakoulutus

Järjestimme toukokuussa YEK-vaiheen lakisääteisen, hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään perehdyttävän koulutuksen. Kurssi järjestettiin osaksi verkkokurssina, jolloin lähiopetuspäiviä oli vain yksi. Verkkokurssi tehtiin yhteistyössä Tampereen yliopiston ja Kelan kanssa. Kurssilla ja lähiopetuspäivässä oli mukana kolme Kelan asiantuntijalääkärinä ja HUSin PTH-yksikön koulutusylilääkärinä. Kurssitodistuksen sai 115 henkilöä (2017 todistuksen sai 121 ja 69 lääkärinä vuonna 2016). Kurssipalaute oli pääosin myönteistä.

8. Yleislääketieteen erikoislääkärikoulutus

8.1. Erikoistuvat lääkärit

Vuonna 2018 Helsingin yliopistosta valmistui xx (luku ei tiedossa 29.1.2019) yleislääketieteen erikoislääkäreitä. Heitä onnittelaa vuoden 2019 alussa Helsingin yliopiston logon ryhdyttämällä erikoislääkärin nimineulalla. Vuoden 2018 alussa yliopistossa oli kirjoilla 505 ja lopussa xxx (luku ei tiedossa 29.1.2019) yleislääketieteeseen erikoistuvaa. Vuonna 2019 käyttöön otettavan valintamenettelyn ja 2018 päättyneen ilmoittautumismenettelyn vuoksi marras-joulukuun aikana yleislääketieteen koulutusohjelmaan ilmoittautui HY:ssä yli 45 henkilöä. Edellisten kolmen vuoden aikana ilmoittautuneita oli ollut keskimäärin 65 vuodessa.

Opinto-oikeuksien määrän paikkansa pitävyyttä ryhdyttiin tarkastelemaan. Loppuvuodesta lähetettiin vuosina 2003-2012 ilmoittautuneille, opinto-oikeuden haltijoille kysely, joka koski arvioitua valmistumisaikaa. Sama kirje sisälsi myös lomakkeen, jolla voi ilmoittaa opinto-oikeudesta luopumisesta.

8.2. Teemakoulutukset

Erikoistuvien aloitusseminaareja ja teemakoulutuksia järjestettiin yhteistyössä yliopiston yleislääketieteen ja perusterveydenhuollon osaston kanssa. Aloitusseminaari järjestettiin kolmesti ja osallistujia oli yhteensä 49 (edellisinä vuosina 70 ja 67). Aloitusseminaarien jatkona järjestetyillä Moodle-pohjaisella, 6 viikon kestoisella Y-HOPS-kurssilla 32 henkilöä laati henkilökohtaisen opintosuunnitelman (ed. vuonna 41). Joulukuussa pidetyn aloitusseminaarin osallistujat eivät ehtineet saamaan suunnitelmiaan valmiiksi vuoden 2018 aikana. Kurssille osallistuminen ja valmis suunnitelma hyväksytään HY:n erikoislääkärikoulutuksen lähijohtajakoulutuksessa yhdeksi valinnaiseksi kehittämistehtäväksi.

Teemakoulutukset järjestettiin seuraavista aiheista:

- Eettis-juridisia kysymyksiä
- Lausunnot hoidon ja kuntoutuksen tukena
- Empatia ja työssä jaksaminen (kaksi tilaisuutta)
- Oma ammattitaito

Osallistumiskertoja viidessä tilaisuudessa oli yhteensä 177 (kahtena edeltävänä vuonna osallistumiskertoja oli 200 ja 147).

Teemakoulutukset muuttuivat maksullisiksi syksystä 2018 alkaen. Aloituseminaari säilyy maksuttomana. Osallistumismaksujen myötä koulutusten kustannukset kohdentuvat niitä käyttäville. Kirjanpito perusti osallistumismaksujen perimistä varten erillisen projektikoodin (M7100TEEMS), jonka avulla koulutusten kuluja on helpompi seurata. Teemakoulutusten osallistumismaksu oli 175 € (+ alv). Syksyn koulutusten osallistumismaksujen tuotot olivat yhteensä 11 550 €. Koulutusten kuluja (tilavuokrat, tarjoilut, ulkopuolisten asiantuntijoiden palkkiot) oli 5 207,94 €. Yleislääketieteen tiimin oman henkilökunnan työpanos ja yleiset materiaalikulut eivät näy projektikoodin kuluissa.

8.3. Yleportfolio

Erikoistuvien ja heidän ohjauksensa tueksi ja apuvälineeksi tarkoitettu, Helsingin yliopiston Moodle-oppimisalustalla julkaistu Yleportfolio on ollut jatko-opiskelijoiden sekä kouluttajien ja ohjaajien käytössä. Jatko-opiskelijat pääsevät Yleportfolioon yliopiston käyttäjätunnuksilla. Kouluttajille ja ohjaajille olemme hankkineet HY:n ns. kevyttunnuksia, joiden haltijoita oli vuoden päättyessä 213. Erikoistuvien tai heidän kouluttajiensa tekemiä latauksia oli vuonna 2018 parhaimmillaan 1200 kuukaudessa.

Yleportfolioissa julkaistu, keskeiset osaamistavoitteet ja niiden virstanpylväät sisältävä työväline, Erikoistuvan etapit, laadittiin ruotsiksi. Se julkaistaan alkuvuodesta 2019.

8.4. Erikoislääkärikoulutuksen uudistus

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta. Ministeriön tätä tarkoitusta varten nimeämän koordinaatiojaoston toimenpideohjelmassa 2017-2019 on ehdotettu lukuisia erikoislääkärikoulutuksen muutoksia. Vuonna 2018 suunniteltiin valintamenettelyä erikoislääkärikoulutusten opinto-oikeuksiin. Ministeriön tavoitteena on ohjata valintamenettelyllä eri aloille otettavien erikoistuvien määriä, jotta ne vastaisivat potilaiden ja palvelujärjestelmän tarpeita. Koulutuksesta vastaavat yliopistot haluavat puolestaan luoda läpinäkyvän ja oikeudenmukaisen valintatavan.

Yliopistot aloittivat valintamenettelyn suunnittelun loppuvuodesta 2017 yliopistojen välisessä epävirallisessa yhteistyössä. Suunnittelua vauhditettiin lausuntokierroksella keväällä 2018. Joulukuussa 2018 kaikissa yliopistoissa hyväksyttiin sama, verkoston ehdottama malli. Tällöin päätettiin myös siitä, että erikoislääkärikoulutukseen ilmoittautuminen päättyy vuoden 2018 lopussa ja hakumenettely otetaan käyttöön helmikuussa 2019.

Erikoislääkärikoulutuksiin haku perustuu motivaatiokirjeeseen, alkupisteytykseen ja pisteytettävään yksilöhaastatteluun. Haussa menestyneelle hakijalle dekaani myöntää ehdollisen opinto-oikeuden, jonka aikana hakija suorittaa kuuden kuukauden koejakson yliopiston hyväksymässä koulutuspaikassa. Erikoisalan vastuhenkilö hyväksyy koejakson.

Koulutusylilääkäri Arja Helin-Salmivaara toimi vuonna 2018 koordinaatiojaostossa asiantuntijajäsenenä.

Valintamenettelyä varten ministeriö halusi päivittää erikoislääkärikoulutuksen tarpeet vuodelle 2035. Tämä valtakunnallinen, kaikkia erikoisaloja koskeva selvitys annettiin HUSin perusterveydenhuollon

yksikön ja HY:n yleislääketieteen ja perusterveydenhuollon osastolle. Koska arvioinnissa tarvittavien viranomaistietojen saaminen oli hidasta, selvityksen tulokset, jotka jatkossa vaikuttavat valittavien erikoistuvien määriin, valmistuvat vasta alkuvuodesta 2019. Selvitystyötä tekivät Merja Laine ja Niko Wasenius.

8.5. Yleislääketieteen valtakunnallinen yhteistyö koulutuksen kehittämisessä

Yleislääketieteen erikoislääkärikoulutuksen kehittäjien valtakunnallinen verkosto, GPSuomi 2030 keskittyi kehittämään ja jalostamaan alalle sopivaa opinto-oikeuksien valintamenettelyä erityisesti syksyllä 2018. Yleislääketieteen erikoisala poikkeaa muista erikoistujien suuren volyymin ja perusterveydenhuollon toimintaympäristön vuoksi. Yleislääketieteen erikoistumispaikkoja on Suomessa satoja, muilla aloilla paikkojen määrä lasketaan kymmenissä. Yleislääketieteessä on erikoislääkärien suuri vaje. Vajaa kolmannes terveyskeskusten vastaanotoilla toimivista on yleislääketieteen erikoislääkäreitä. Sairaaloissa toimivilla erikoisaloilla suhde on päinvastainen: noin kolmannes lääkäreistä on erikoistuvia.

Yliopistojen joulukuussa tekemien päätösten mukaan alalle hakeutuvien määriä sinänsä ei rajoiteta. Valintamenettelyn tavoitteenamme on, että opinto-oikeuden saivat alalle motivoituneet ja soveltuvat lääkärit. Tätä varten hyödynnämme vuoden 2019 pilotissa olemassa olevia toimintoja: aloitusseminaaria ja verkkokurssia, joissa toimintaa ja joiden tuotosta arvioidaan. Koejakson arvioinnissa käytetään vastaanottotapahtuman suoraa arviointia. Työväline on ollut käytössä joissakin toimipaikoissa vuodesta 2012. Sen laajamittainen käyttöönotto on osa osaamisperustaisen koulutuksen implementaatiota.

Yleislääketieteen oppi- ja erikoisalan tunnettuuden ja alan keskeisen asian, hoidon jatkuvuuden edistämiseksi edellisenä vuonna ideoitu ja vuosina 2017-2018 kehitetty verkkosivusto julkaistiin keväällä 2018. Hoidonjatkuvuus.fi-sivuston rahoittamiseen osallistuivat yliopistosairaanhoidopiirien perusterveydenhuollon yksiköt, yliopistojen yleislääketieteen osasto, Suomen Yleislääketieteen yhdistys ja Suomen Yleislääkärit ry. [Sivuston blogi](#) on toiminut viestintäkanavana. Sivulla on julkaistu kuusi helsinkiläisten kouluttajien blogia.

8.6. Yleislääketieteen erikoistuvien jaksot Hyksin sairaaloissa

Hyks-sairaanhoidoalueelle perustettiin keväällä 2018 yhteensä kuusi vakanssia yleislääketieteen erikoistuvien käyttöön: fysiatria, haavakeskus, ihotaudit, kipuklinikka, lastentaudit ja naistentaudit. Vakanssit rahoitetaan erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon integraation edistämiseen tarkoitetuilla voimavaroilla. Perusterveydenhuollon yksikön yleislääketieteen tiimi koordinoi näiden vakanssien käyttöä yhdessä Helsingin yliopiston yleislääketieteen oppialan kanssa. Helsingin ja Espoon erikoistuvien käytössä on ollut 1990-luvulta vakansseja lastentaudeilla, naistentaudeilla ja kirurgialla. Näiden jaksojen koordinointi siirtyi myös vuonna 2019 alkavista jaksoista alkaen yleislääketieteen tiimille.

Ensimmäisessä pilottihaussa 12.-26.3.2018 haettavina olivat ihotautilien, lastentautilien ja naistentautilien vuonna 2018 alkavat jaksot (yhteensä viisi jaksoa). Lisäksi vuonna 2018 alkavat fysiatrian, haavakeskuksen ja kipuklinikan jaksot (kolme jaksoa) olivat haettavina 24.4.-8.5.2018. Haussa etusijalla olivat Helsingin yliopistoon yleislääketieteen erikoislääkärikoulutusta suorittavat hakijat. Heidät asetettiin järjestykseen sen mukaan, kuinka pitkällä he olivat erikoislääkärikoulutuksen suorittamisessa. Jaksot jaettiin priorisointijärjestyksessä.

Vuonna 2019 alkavat jaksot (yhteensä 24) olivat haettavina 3.-21.9.2018. Hakijoita oli yhteensä 55. Jaksoille valittujen toimipaikat olivat Helsinki (11), Espoo (4), Vantaa (4) ja muut kunnat (5).

9. Terveysasemat oppimisympäristöinä 2018

Arvioimme terveyskeskusten ammatillisen jatkokoulutuksen laatua lokakuussa 2018 toteutetulla "Terveysasemat oppimisympäristöinä" -kyselyllä. Vastaava kysely toteutettiin ensimmäisen kerran

syksyllä 2015 ja kysymyksiä muokattiin jonkin verran uutta kyselyä varten. Lähetimme terveysasemien ylilääkäreille, erikoislääkärikouluttajille ja lähiohjaajille sekä jatko-opiskelijoille linkit kunkin vastaajaryhmän omaan sähköiseen kyselyyn. Kouluttajat ja ohjaajat välittivät kyselylinkin jatko-opiskelijoille. Ylilääkärikyselyyn tuli vastauksia 68 (92 % vastaajista). Kouluttaja- ja ohjaajakyselyyn vastasi 138 henkilöä (64 % akkreditoituista kouluttajista ja ohjaajista) ja jatko-opiskelijakyselyyn 210. Koostimme kyselyjen raakatulokset joulukuussa 2018. Tulosten laajempi käsittely, analysointi ja raportointi sekä terveysasemien pisteytys ja vuoden 2018 koulutusterveysaseman valinta tehdään vuoden 2019 aikana.

10. Viestintä ja julkaisut

Yleislääketieteen ammatillisen jatkokoulutuksen asioita on koottu yksikön verkkosivuille: <http://www.hus.fi/ammattilaiselle/hus-perusterveydenhuollon-yksikko/yleislaaketieteen-jatkokoulutus/Sivut/default.aspx>. Verkkosivujen kuvitusta päivitettiin. Tkl Marita Räsänen kuvasi erilaisia ohjaustilanteita sekä fokuoituja kuvituskuvia käyttöömme.

Lähetimme vuoden aikana seitsemän sähköistä tiedotetta yleislääketieteeseen erikoistuvien sähköpostilistalle. Kaksi tiedotetta lähetettiin ylilääkäreistä, kouluttajista ja ohjaajista koostuvalle ryhmälle.

Joulukuussa erikoistuvia tiedotettiin erikoislääkärikoulutuksen tulevista muutoksista, etenkin muuttuvasta kuulustelutavasta. Kirjallinen kuulustelu poistuu vuonna 2019 ja siirrytään tietokoneella suoritettavaan kuulusteluun. Samalla siihen käytettävissä oleva aika lyhenee viidestä kolmeen tuntiin.

Teimme keväällä 2017 tutkimuksen erikoistumista vauhdittavista ja hidastavista tekijöistä. Kysyimme niistä 2011–2016 HY:sta valmistuneilta yleislääketieteen erikoislääkäreiltä kyselyllä, jonka sisällön teimme tutkimuskirjallisuuden ja ryhmähaastattelujen pohjalta. Vastuullisena tutkijana toimi erikoislääkäri Emil Heinäaho Sipoon terveyskeskuksesta. Raportti valmistui 2017 ja julkaistiin lopulta yleislääkärilehdessä.

Heinäaho E, Granberg L, Hartikainen M, Salokekkilä P, Eriksson J, Helin-Salmivaara A. Yleislääketieteen erikoislääkärikoulutus – vauhdittajat ja hidastajat. Yleislääkäri 2018; 33(8): 27-30.

Lisäksi osallistuimme seuraavien julkaisujen laatimiseen:

Toivonen A, Peura A, Helin-Salmivaara A, Kaila M. Rakentavia keskusteluja erikoistujan arkeen. Suom Lääkäril 2018; 73: 1440-1441.

- Samasta aineistosta laadittiin myös posterit, joka esitettiin AMEE-kongressissa Baselissa elokuussa 2018. *Kaila M, Peura A, Toivonen A, Helin-Salmivaara A. Trainer's perceptions of trainees in difficulty: a survey.*

Helsingin yliopiston erikoislääkärikoulutuksen kehittämishankeen aikana koottiin aineistoa, johon seuraava julkaisu perustuu:

Kempainen A, Helin-Salmivaara A, Kaila M. Erikoistuja tarvitsee palautetta. Suom Lääkäril 2018; 73: 2216-2218.

Vuonna 2019 julkaistavaan yleislääketieteen oppikirjaan laadittiin seuraavat tekstit:

Helin-Salmivaara A. Yleislääketieteen erikoislääkärikoulutus.

Laine MK, Eriksson J. Opportunistinen preventio – mahdollisuuksien ikkuna.

Vuonna 2019 julkaistavaan Duodecim Kustantamon kirjaan Vuorovaikutus laadittiin seuraava teksti:

Laine MK, Sjöberg Lena. Miten sitoutetaan hoitoon?

HUSin perusterveydenhuollon yksikkö perusti kesäkuussa 2018 perusterveydenhuollon PeTe-blogin, jota julkaistaan osoitteessa <https://huspeteblogi.fi/>. Yleislääketieteen tiimin asiantuntijat julkaisivat seuraavat blogikirjoitukset:

- Kaisu Pitkälä: Saisinko valita lääkäriäni? (14.6.)
- Arja Helin-Salmivaara: Entä jos? (14.6.)
- Merja Laine: Kuinka paljon yleislääketieteen erikoislääkäreitä tarvitaan? (30.8.)
- Maija Hartikainen: Yleislääketieteen erikoislääkärikouluttaja ohjausosaamisen ammattilaisena (9.11.)
- Ylettiin vierailijablogi, Jarkko Suomela/Helsinki: Yhdeksän vuotta supertutorina (13.11.)
- Ylettiin vierailijablogi, Leena Krooks/Vantaa: Terveyskeskuslääkäriin urapolku koulutusyliääkäriksi (20.11.)

11. Yleislääketieteen perusopetus terveyskeskuksissa

Terveyskeskukset opettivat L1-, L3- ja L4 kurssien opiskelijoita, samoin kuin ne järjestivät L5-kurssin kahden viikon harjoittelujakson. Erityisesti tehtävää varten koulutetut, sivuvirkaiset opettajalääkärit (supertutorit) opettivat ja ohjasivat kandidaatteja heidän harjoittelujaksoillaan 11 terveyskeskuksessa. Suurin osa opettajalääkäreistä toimii myös ohjaajana tai kouluttajana, joten he kuuluvat HUSin PTH-yksikön ylläpitämään verkostoon.

12. Info-tilaisuus kandidaateille

Yleislääketieteen tiimi järjesti lääketieteellisen tiedekunnan kanssa yhteistyössä info-tilaisuuden 4.9.2018 L5- ja L6-kandidaateille YEK-vaiheen ja yleislääketieteen erikoislääkäritutkinnon ohjeista ja käytännön toteutuksesta. Tilaisuuden yhteydessä järjestettiin näyttely, jossa HUSin erityisvastuualueen terveyskeskukset esittelivät ja markkinoivat itseään koulutuspaikkana. Tilaisuuteen osallistui noin 100 kandidaattia ja 20 terveyskeskusta näytteilleasettajina.

Liite. Koulutus sopimuksen mukainen tuotanto kouluttajille ja ohjaajille sekä jatko-opiskelijoille vuosina 2017 ja 2018

Ohjaajat ja kouluttajat	Osallistujia 2018	Osallistujia 2017
Yleislääketieteen lääkärikouluttajan valmennus 2017–2018	11	12
Yleislääketieteen lääkärikouluttajan valmennus 2018–2019	12	12
Orientoituminen ohjaukseen -valmennukset	36	21
Ohjaajien ja kouluttajien koulutuspäivä	153	101
Päijät-Hämeen ohjaajien ja kouluttajien tapaaminen	19	-
Konkariohjaajien ja -kouluttajien syventävät opinnot (2pv)	67	56
Yhteensä	298	202

Jatko-opiskelijat	Osallistujia 2018	Osallistujia 2017
Erikoistuvien aloitusseminaari x 3 (vuonna 2017 x 4)	49	70
Teemakoulutukset erikoistuville x 5 (vuonna 2017 x 4)	177	200
Henkilökohtaisia opiskelusuunnitelmia laadittiin	32	41
YEK-vaiheen hallinnon ja sosiaaliturvan koulutus (16 h, monimuoto-opetus)	115	121
Info-ilta päivä L5- ja L6-kandeille	100	120
Yhteensä	473	552